

OLYMPIJSKÉ FESTIVALY DETÍ A MLÁDEŽE SLOVENSKA ZNOVU OTVÁRAJÚ SVOJU NÁRUČ

(metodický materiál)

Vlajší rok sa do histórie slovenského olympijského hnutia nezmazateľne zapísal úvodným ročníkom OLYMPIJSKÝCH FESTIVALOV DETÍ A MLÁDEŽE SLOVENSKA (OFDMS). Spoločne ich vyhlásili Ministerstvo školstva SR, Slovenský olympijský výbor, Združenie miest a obcí Slovenska, Slovenská asociácia športu na školách a slovenské samosprávne kraje. **Záštitu nad týmto významným projektom prevzal prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič a jeho patrónmi boli minister školstva SR Ján Mikolaj, prezident SOV František Chmelár, predseda ZMOS Michal Sýkora, predseda SAŠŠ Anton Javorka a predseda S 8 Vladimír Bajan.**

Olympijské festivaly detí a mládeže Slovenska sa hneď pri svojom nástupe dostali do povedomia širokej verejnosti a napriek tomu, že sa im nepodarilo preklenúť brány všetkých slovenských škôl, o jeho úspešnom vstupe na slovenskú mládežnícku športovo-olympijskú scénu nemožno vôbec pochybovať.

Očakávaný razantný nástup OFDMS mierne pribrzdil najmä časový faktor. Nestihlo sa včas veci spropagovať a metodicky vysvetliť, nedotiahli sa ani otázky v štruktúre riadenia v horizontálnej i vertikálnej rovine.

Získané poznatky a skúsenosti sa však stali významným zdrojom poznania, ale aj studnicou námetov a nápadov pred odštartovaním druhého ročníka OFDMS, ktorým sa v podstate otvára nový štvrtoročný cyklus olympijskej výchovy na Slovensku. **V nasledujúcich riadkoch ponúkaná metodika** by mala slúžiť všetkým tým, ktorí sa chcú do tohto olympijského prúdu zapojiť, tým, ktorým leží na srdci osud športovania detí a mládeže a jeho spájania s kultúrou, výchovou a vzdelaním.

X X X

Cieľ

Hlavným zmyslom ich organizovania je podnietiť všetkých zodpovedných – rodičov, pedagógov, trénerov, predstaviteľov štátnej správy a samosprávy na úrovni krajov, miest a obcí, ale aj príslušné inštitúcie, školy a školské zariadenia, športové subjekty, obce a ďalšie organizácie k tomu, aby pochopili význam športu pre život a vývoj detí a mládeže a v záujme toho vyvinuli väčšie úsilie k jeho praktickej realizácii. V úzkej náväznosti na toto snaženie sa vynára podstata tohto - možno povedať – celonárodného snaženia, ktorá spočíva v oslovení všetkých detí a ich získaniu pre pravidelné športovanie.

Nie jednorázové podujatie

Jedným dychom k obsahu predchádzajúcich riadkov treba dodať, že len veľmi ťažko (skôr vôbec) možno uvedené predsavzatie splniť jednorázovým podujatím. Žiada si to programové riešenie. Aj OFDMS treba chápať ako celoročný program, ktorý vždy na konci jednej etapy (školského roka) vyvrcholí veľkolepým finálovým zakončením. To môže mať podobu školskej olympiády (v MŠ olympiáda iskričiek), Dňa (týždňa) olympijských aktivít či (vo viacerých školách zaužívaného) Dňa (týždňa) Kalokagatie. Podrobnejšie sa o finálnom vyvrcholení zmienime na inom mieste.

Ak v súvislosti OFDMS zvýrazňujeme myšlienku celoročného programu, zrejme to vo väčšine prípadov nebude platiť pre práve prebiehajúci školský rok. Skôr sa preto dnes treba zamerať na prípravu koncoročného vyvrcholenia a „za pochodu“ pripravovať koncepciu pre budúci školský rok.

Bez postupu

Všetky aktivity celoštátneho programu OFDMS začínajú a končia v škole. Nemajú teda postupový charakter – ak za postupové nepovažujeme medzitriedne súťaže s vyvrcholením na záverečnom finálovom podujatí. Na druhej strane však variabilnosť OFDMS umožňuje, aby záverečné vyvrcholenie mohlo byť spoločným podujatím viacerých škôl. V mnohých mestách a regiónoch Slovenska sa už celé roky organizujú napr. mestské olympiády materských škôl či regionálne olympiády malotriedok a pod.

Poznámka:

Postupový charakter majú všetky školské športové súťaže Kalendára MŠSR a SAŠŠ. Sú tiež súčasťou OFDMS a prebiehajú paralelne s aktivitami celoročného programu škôl. Zúčastňujú sa ich školské reprezentácie, ktoré po „odskočení si“ na okresné (krajské, celoštátne) kolo v tom či onom športe sa po skončení svojej „misie“ vracajú späť do systému OFDMS v konkrétnej škole. Pre úplnosť treba ešte dodať, že postupové súťaže KALENDÁRA sa týkajú len žiakov základných a študentov stredných škôl. Podobný charakter ako športové postupové súťaže však majú aj celoštátne ponuky z oblasti kultúry, olympijského vzdelávania a environmentálnej výchovy (vedomostná súťaž o olympizme pre ZŠ, výtvarná súťaž kresleného humoru, literárna súťaž pod názvom „Olympijský šport a literatúra“).

O POHÁR PREZIDENTA SR

OFDMS však predsa len majú súťažný charakter. Tentoraz budú medzi sebou súťažiť kraje o **Pohár prezidenta SR**. Pre práve prebiehajúci ročník ústredný štáb stanovil jednoduché a prehľadné kritéria. Hodnotiť sa bude počet škôl, ktoré zorganizujú záverečné finále OFDMS (školská olympiáda, Deň (týždeň) olympijských aktivít, Deň (týždeň) Kalokagatie a pod.).

Poradie krajov sa určí súčtom ich umiestnení v troch kategóriách škôl – materské, základné a stredné. Poradie v každej kategórii stanoví percentuálnym zapojením škôl k ich celkovému počtu v kraji. Ocenené budú v celovom poradí prvé tri kraje, no uvažuje sa aj o „malých glóbusoch“, ktorými by boli ocenené aj tri najúspešnejšie kraje vo všetkých troch kategóriách.

V budúcich rokoch možno uvažovať o „zdokonalení“ vyhlásených kritérií. Napríklad aj tým, že pri hodnotení budú brané do úvahy dva piliere. Okrem terajšieho školského aj ten, ktorý je momentálne nad rámec školy (školské športové súťaže, celoštátne vyhlasované olympijské, kultúrne a environmentálne aktivity).

Hodnotené budú aj školy

Slovenský olympijský výbor prostredníctvom Ústredného štábu bude však určovať nielen poradie krajov, ale na základe návrhov krajských štábov ocení aj (najmenej) tri školy vo všetkých troch kategóriách z kraja. Krajským štábom však nič nebráni tomu, aby ocenili aj ďalšie školy podľa vlastného zváženia, prípadne podľa vlastných (centrálne doplnených) kritérií.

Všetky zúčastnené školy dostanú účastnícky diplom a pamätnú medailu. Okrem toho treba dodať, že účasť v OFDMS bude záväznou podmienkou pre zaradenie tej či onej školy do projektu „OTVORENÁ ŠKOLA“ či celoštátnej súťaže aktivity pod názvom „ŠKOLA ROKA“.

Hlásenia o zapojení

Všetky spomínané hodnotenia sa budú uskutočňovať (v súčasnej etape) na základe konkrétnych hlásení škôl krajským štábom. To treba urobiť na zverejnenom tlačive a doplniť fotodokumentáciou. Nezáväznou podmienkou hlásenia bude „novinárske spravodajstvo“ žiakov základných a stredných škôl. Príspevky z tohto žánru budú posudzované osobitne a najlepšie z nich z oboch kategórií (ZŠ a SŠ) odmenené CENOU KALOKAGATIE.

Vyhlasovatelia očakávajú, že všetky súťaže v školách budú prebiehať v **duchu fair play**.

Aj preto vyhlasujú anketu ŠPORTOVÉ GESTO OFDMS 2009.Návrhy posielajú vedenia škôl spolu s hláseniami o uskutočnení finálového vyvrcholenia OFDMS.

X X X

A už je tu deň „D“

- Ako už v predchádzajúcich riadkoch viackrát odznelo, spomínaný celoročný školský program sa žiada zakončiť **finálovým vyvrcholením**. Nie je potrebné obliecť ho na Slovensku do uniformy. Skôr naopak – rešpektovať špecifické podmienky a tradície. Preto oproti prvému ročníku s odporúčaných disciplín boli vypustené takzvané záväzné. Dôležité je, aby sa invenčný vklad všetkých zainteresovaných v obci a škole pretavil do skutočného **sviatku športu a olympizmu**, ktorý bude v terajších deňoch a budúcich rodičoch rezonovať ešte po rokoch. Či už to bude „školská olympiáda“ „Deň (týždeň) olympijských aktivít“, „Deň (týždeň) Kalokagatie“ alebo čokoľvek iné – nič v príprave ani v samotnej realizácii nemožno podceňovať, nič nemožno neoponechať náhode .
- Osobitnú pozornosť treba venovať **slávnostnému otvoreniu, ale aj záverečnému vyhodnoteniu** a odovzdaniu cien. V prípade využitia olympijských symbolov (olympijský oheň, vlajka, sľub športovcov a pod.) treba dodržiavať určité pravidlá, o ktorých sa hovorí aj vo vydanej príručke.
- **Program** jednodenného či viacdenného podujatia sa žiada zostaviť tak, aby v ňom vyvrcholili predchádzajúce ponuky v športe, kultúre, olympijských vedomostiach i enviromentálnej oblasti. Dbať, aby tieto ponuky oslovili všetkých, aby sa každý jeden žiak našiel v niektorej z ponúkaných činností.
- **V športovom programe** sa sústrediť hlavne na tie športy a športové disciplíny, ktorých obľuba je v miestnych podmienkach najväčšia. Môžu to byť klasické športy, ale aj športy, ktoré do škôl iba vstupujú – bedminton, florbal a ďalšie. Vďačné sú aj ponuky, ktoré môže absolvovať doslova každý – skákanie cez krátke švihadlo, ABC – futbalistu (disciplíny si možno zvoliť ľubovoľne), ale aj vybíjaná či prehadzovaná pre tých najmenších, o malom futbale ani nehovoriac. Netreba zabúdať ani na klasické preťahovanie lanom, ale napríklad ani na vymyslenú prekážkovú dráhu pre tých mladších pod názvom TARZAN. Vyskúšať možno aj penaltový festival podľa zásady „DÁŠ – POSTUPUJEŠ, NEDÁŠ – VYPADÁVAŠ“. Možno ho uplatniť nielen pri kopaní futbalových jedenástok, ale aj pri exekúcii hádzanárskych sedmičiek či basketbalových hodov na koš. Široké možnosti môže poskytnúť posilňovňa. Tu však treba upozorniť na bezpodmienečnú prítomnosť „silového“ odborníka, pretože každá chybička môže mať opačné (ak nie nedozierne) následky. A čo tak súťaž v šplhu na lane či tyči? Šancu dostať do niekoľkodňového programu športových a olympijských aktivít má však aj turistika či cykloturistika spojená s plnením rôznych disciplín pohybového, ale aj vedomostného charakteru, s čistením lesných studničiek, zberaním odpadu v prírode, vysádzaním zelene v blízkych lesoch a inými formami z oblasti tvorby a ochrany životného prostredia. Možností je prirodzene „nekonečno“. O mnohých zaužívaných a osvedčených nám možnosti tohto príspevku nedovolili hovoriť podrobnejšie. Napadá nás, napríklad záverečný zápas v niektorom z kolektívnych športov medzi učiteľmi a žiakmi, ale aj mnohé ďalšie.
- Športovú časť vyvrcholenia OFDMS v škole či obci dopĺňajú aktivity s pohybom priamo nesúvisiace – **výtvarné či literárne súťaže , vedomostné kvízy o športe, o olympijských hrách , besedy s osobnosťami slovenského športu a olympizmu** (nemusia ísť vždy iba o reprezentanta - veď v miestnych podmienkach pôsobí nemálo skutočných osobností),

výstavky športových odznakov a vlajok, besedy spojené s video premietaním proti drogám či dopingu.

- Je toho veľa čo možno pripraviť a ponúknuť! Dôležité je, aby sme oslovili skutočne všetkých. **Na zvládnutie takéhoto širokého záberu však jeden deň nestačí.** Preto zvykneme hovoriť o týždni olympijských aktivít. Týždni, v ktorom možno spojiť všetky organizačné práce súvisiace s ukončením školského roka, s bohatým športovým a „olympijským programom“.
- Osobitnú podobu môžu mať celoštátne vyvrcholenia v základných školách, v ktorých je skoncentrovaných niekoľko vekových kategórií – predškolský vek (ZŠ s MŠ), mladší školský vek, starší školský vek. Najjednoduchším spôsobom je zorganizovať jednu olympiádu s rešpektovaním uvedených kategórií.

A na záver ponuka pre organizátorov!

Najvýznamnejší počin na základe návrhov krajských štábov bude ocenený osobitnou CENOU KALOKAGATIE. Tým počinom môže byť invenčný vklad organizátorov záverečného finále OFDMS, ale aj jeho programová komplexnosť .

Dr. Anton Javorka
predseda ústredného štábu
OFDMS